

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата мистецтвознавства, професора
КРИПЧУКА Миколи Володимировича
на дисертаційну роботу **ХАРЧЕНКА** Михайла Володимировича
«Музичні події в сучасній українській культурі: режисерські стратегії та
культуротворчі функції»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 Гуманітарні науки
зі спеціальності 034 Культурологія

Актуальність теми дослідження. У сучасному гуманітарному знанні проблематика музичної індустрії набуває особливої уваги у зв'язку із кардинальними змінами у культурно-мистецькій сфері в умовах трансформаційних викликів, зокрема повномасштабної російсько-української війни. Важливість та своєчасність дослідження посилюється і активною цифровізацією музичної індустрії. Дисертація М. В. Харченка відповідає актуальним завданням сучасної культурології, враховуючи значні прогалини у науковому дискурсі щодо музичних подій 2020–2025 років, зокрема аналізу їх режисерських стратегій та культуротворчих функцій.

Ступінь наукової обґрунтованості результатів, сформульованих в роботі, їх наукова новизна. Здобувач чітко визначив об'єкт дослідження – музичні події в сучасній українській культурі; предмет дослідження – режисерські стратегії та культуротворчі функції музичних подій в Україні 2020–2025 років в умовах трансформаційних викликів. Об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження корелюють між собою. Методика дослідження охоплює широке коло підходів. Відповідно до мети і завдань дослідження застосовано ряд методів, що забезпечили багатоаспектність культурологічного аналізу музичних подій, зокрема, метод системного аналізу та узагальнення, історико-культурологічний, типологічний, компаративний та інші методи, що дали змогу здобувачу досягти мети і виконати поставлені у роботі завдання.

Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційному дослідженні М. В. Харченка, є обґрунтованими. Результати дослідження мають наукову новизну, яка полягає передусім у тому, що вперше систематизовано та проаналізовано основні режисерські стратегії організації музичних подій у кризових умовах, зокрема стратегії «режисури присутності», концептуального переосмислення простору як активного смислового елемента, гібридної режисури, режисури безпеки, поліцентричності та «режисури продовженого досвіду»; окреслено стратегічні напрями трансформації музичної подієвості в поствоєнний період, зокрема: перехід до екосистемної моделі функціонування музичних подій; впровадження режисерських стратегій, що інтегрують інклюзивні та реабілітаційні практики в драматичну структуру події; застосування AI-інструментів для подолання «цифрової втоми» та формування експортних моделей українських музичних подій як глобального бренду «культури стійкості». У роботі одержали подальший розвиток ідеї щодо взаємозв'язку режисури та культуротворчих функцій музичних подій, зокрема, обґрунтовано, що режисерські стратегії в кризових умовах стають не лише художньо-організаційними інструментами, а й соціально-етичними практиками, які безпосередньо впливають на стійкість і адаптивність української культури.

Вагомим результатом дослідження є визначення здобувачем семи взаємозумовлених культурологічних функцій музичних подій у досліджуваний період, серед яких: ідентифікаційна, комунікативна, відновлювальна, меморіальна, мобілізаційна, функція культурної дипломатії, освітньо-трансляційна. Акцентовано, що специфічною ознакою музичної події досліджуваного періоду є синхронна реалізація усіх цих функцій у межах одного часопростору. Така багатофункціональна інтенсивність, як слушно акцентує здобувач, визначає музичну подію як унікальний соціокультурний феномен, що

постає не лише мистецьким фактом, а й стратегічним інструментом життєстійкості нації та збереження її культурної цілісності.

Позитивним і актуальним в сучасних умовах є висновок, що взаємозв'язок між режисерськими стратегіями та культуротворчими функціями музичних подій є системним і взаємообумовленим: режисура, реагуючи на кризові виклики, формує адекватні художні форми, а культуротворчий потенціал події надає цим формам суспільної значущості та стійкості. Саме ця взаємообумовленість є тим механізмом, який забезпечує здатність музичної події не лише продовжувати функціонувати в умовах криз, а й перетворювати обмеження на джерело художніх і смислових інновацій.

Авторський задум втілено на підставі широкої джерельної бази, а також глибокої аналітичної роботи (опрацьовано 411 позицій). Здобувачем зібрано значний фактичний матеріал щодо діяльності українських музичних фестивалів і організації концертів і музичних шоу у досліджуваний період.

Структура і зміст дисертації відповідають встановленим вимогам. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (411 найменувань), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 314 сторінок, з яких 168 сторінок основного тексту .

У *Вступі* обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, визначено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У *першому розділі* «Музична подія як об'єкт культурологічного аналізу» проаналізовано стан наукового розроблення проблеми, окреслено джерельну базу дослідження, визначено методологічні засади дослідження музичних подій як явища культури.

У *другому розділі* «Музичні події в Україні в контексті трансформаційних викликів» досліджено діяльність музичних фестивалів і концертної діяльності в умовах пандемії COVID-19, повномасштабної російсько-української війни і

швидкої цифровізації. Звернено увагу на зміну форматів проведення музичних подій, радикальне переосмислення концертної локації, зміну характеру гастрольної діяльності українських артистів, що набула цілеспрямованої культурної дипломатії та ін. Наведено цифрові та гібридні формати музичних подій в Україні 2020–2025 років, які здобувач систематизував у п'ять груп.

У *третьому розділі* «Режисура та культуротворчий потенціал музичних подій» звернено увагу, насамперед, на режисерські стратегії музичних подій у досліджуваний період. Здобувачем акцентовано, що в умовах повномасштабної війни формується режисерська стратегія, яку доцільно визначити як стратегію культурного опору. Її специфіка полягає у поєднанні естетичних, етичних і соціальних вимірів, де музична подія постає не лише як форма мистецтва, а й як інструмент колективної дії. Режисура у цьому випадку працює з простором безпеки, спільнотою, пам'яттю та ідентичністю, інтегруючи їх у цілісну подієву структуру. Саме ця стратегія завершує процес трансформації, розпочатий у період пандемії та продовжений у час цифровізації, формуючи нову модель музичної події як складного культурного явища, що реагує на виклики часу і водночас активно їх осмислює.

У *Висновках* узагальнено результати дослідження, підведено підсумки щодо діяльності музичних фестивалів, концертів і музичних шоу у період з 2020 по 2025 роки, окреслено перспективи подальших досліджень.

У *Додатках* розміщено візуальний матеріал, який ілюструє основні положення роботи.

Практичне значення роботи. Результати дослідження М. В. Харченка мають не лише теоретичне, але й практичне значення, можуть бути використані як для подальшого розроблення питань, пов'язаних із розвитком музичної індустрії, зокрема, під час створення концепцій та сценаріїв музичних подій, фестивалів і концертів, так і сприятимуть розробці культурологічних спецкурсів

і семінарських занять для студентів відповідних спеціальностей, а також з тематики режисури масових заходів.

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях. Наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, висвітлені у 9-ти наукових публікаціях здобувачки, 3 з яких – у наукових фахових виданнях України. Апробація роботи є цілком достатньою. Результати дослідження доповідались на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях.

Дисертаційна робота М. В. Харченка виконана самостійно, написана українською мовою. Виклад матеріалу логічний, послідовний, доступний для сприйняття, демонструє фахову підготовку здобувача.

Разом з тим, варто звернути увагу на окремі **дискусійні положення, зауваження та побажання щодо змісту дисертації:**

1. Окремі теоретичні положення дисертації могли б бути додатково підсилені залученням кількісних даних або результатів соціологічних досліджень, що сприяло б підвищенню рівня доказовості та емпіричної верифікації висновків.

2. У методологічному обґрунтуванні дослідження доцільно було б чіткіше окреслити критерії відбору кейсів, що сприяло б підвищенню прозорості дослідницької логіки та репрезентативності аналізу.

3. Дисертація характеризує трансформацію музичних подій з боку їхніх організаційних форм і режисерських стратегій, проте практично не розглядає реакцію аудиторії як показник культуротворчого впливу. Чи може здобувач вказати, у яких формах аудиторія засвідчила сприйняття нових функцій музичної події - і чи можна вважати ці форми доказом реального культуротворчого ефекту, а не лише задекларованого наміру організаторів?

Проте зауваження не впливають на позитивну оцінку роботи.

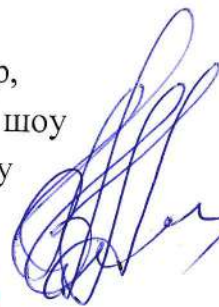
Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.
Дисертаційне дослідження Харченка Михайла Володимировича «Музичні події в сучасній українській культурі: режисерські стратегії та культуротворчі функції» виконане на належному науковому рівні, є цілісним і завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для спеціальності 034 «Культурологія» з галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Дисертаційна робота М. В. Харченка відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019). Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Здійснений аналіз дає підстави констатувати, що дисертаційна робота Харченка Михайла Володимировича «Музичні події в сучасній українській культурі: режисерські стратегії та культуротворчі функції» відповідає спеціальності 034 Культурологія та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор М. В. Харченко заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 Культурологія.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат мистецтвознавства, професор,
професор кафедри режисури естради і шоу
Київського національного університету
культури і мистецтв

Микола КРИПЧУК

Підпис	<i>М. Крипчук</i>	
Начальник ВК	<i>С. Крипчук</i>	
«14»	05	2026

